

MAR / Meri Viikari

16.6.2022

Sähkömarkkinatoimikunta 2/2022

Aika 25.5.2022 klo 9.00–13.00

Paikka Fingrid Triotto nh. Auditorio ja Teams

Osallistujat

Tero Karhumäki, pj	Kuoreveden Sähkö Oy
Antti Keskinen	Ilmatar Oy
Mika Laakkonen	Power-Deriva
Reima Neva	EPV Energia Oy
Teija Pelkonen	UPM Energy Oy
Ville Pesonen	Gasum Oy
Ville Sihvola	Elenia Oy
Harri Sirpoma	HELEN Oy
Matti Supponen	Suomen Sähkökäyttäjät ry
Mikael Surakka	Outokumpu Oy
Asta Sihvonen-Punkka	Fingrid Oyj
Juha Hiekkala	Fingrid Oyj
Meri Viikari, siht.	Fingrid Oyj
Reima Päivinen (kohta 2)	Fingrid Oyj
Niko Korhonen (kohta 3)	Fingrid Oyj
Satu Viljainen (kohdat 3 ja 4)	Fingrid Oyj
Marja Eronen (kohdat 4 ja 7)	Fingrid Oyj
Vesa Vänskä (kohta 5)	Fingrid Oyj
Maria Joki-Pesola (kohta 5)	Fingrid Oyj
Anna Guldbraand (kohta 7)	Svenska kraftnät

Poissa

Outi Ervasti
Jan Rönneback

Neste Oyj
Fortum Oyj

MAR / Meri Viikari

16.6.2022

Muistio

1 Kokouksen avaus, asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo. 9.00. Hyväksyttiin kokouksen asialista.

2 Kansallinen turvallisuustilanne

Reima Päivinen kertoi kansallisesta turvallisuustilanteesta sähköjärjestelmän ja sähkön riittävyyden näkökulmasta. Kevään aikana on käyty paljon julkista keskustelua Ukrainan sodan vaikutuksista Suomen sähköjärjestelmän turvallisuuteen, ja viranomaisen on yleisesti varoitettu kriittiseen infraan mahdollisesti kohdistettavasta häirinnästä. Käyttövarmuuden turvaamiseksi Fingrid päätti huhtikuussa rajoittaa Venäjän rajasiirtokapasiteettia 900 MW:iin. Samalla tiedotettiin, että Olkiluoto 3 käyttöönottestien aikana Venäjän tuontikapasiteetti rajoitetaan nolnaan.

Toukokuussa Venäläisen Inter RAO:n tytäryhtiö ilmoitti keskeyttävänsä toistaiseksi sähkön tuonnin Suomeen johtuen länsimaiden asettamien pakotteiden aiheuttamista maksuvaikeuksista. Sähkön tuonti Venäjältä Baltiaan on myös keskeytetty, samoin venäläisen kaasun tuonti Suomeen.

Suomessa ei ole sähkön riittävyyden osalta akuuttia ongelmaa. Olkiluoto 3 aloittaa kaupallisen sähköntuotannon tänä vuonna ja myös tuulivoimaa on jatkuvasti rakenteilla. Suomen oletetaan olevan vuositasolla energiaomavarainen vuosien 2023 – 2024 aikana. Sähköä näyttää riittävän tulevan talven huippukulutustilanteissa, tosin epävarmuutta tuonnin riittävyydestä ja yhteistuotannon käytettävyydestä on noussut esiin. Tuontia tullaan kuitenkin tarvitsemaan jatkossakin suuren kulutuksen aikana, kun tuulituotanto on vähäistä.

Huoltovarmuuskeskus ylläpitää viranomaisten ja elinkeinoelämän yhteistä huoltovarmuusorganisaatiota. Energiapuolella yhteistä tilannekuvaa ja ajantasaista tietoa ylläpidetään sähköpoolissa ja lämpöpoolissa, joihin huoltovarmuskriittiset yhtiöt voivat osallistua.

Keskusteltiin toimialan yleisestä varautumisesta vallitsevaan tilanteeseen. Toimikunnan jäsenyrityksissä on mietitty varautumista ja erityisesti kyberturvallisuus on nostanut merkitystään. Energiahinnan kallistuminen ja kustannuspuolen nousu vaikuttavat liiketoimintaan ja kannattavuuslaskelmiin. Todettiin, että osaltaan nykytilanne vauhdittaa käynnissä olevaa vihreää siirtymään tuoden samalla muutoksia aiempiin suunnitelmiin. Ilmoilla on epävarmuutta tulevasta ja tietynlaisista ristiallokossa olemista. Toimiala seuraa tilannetta tiiviisti ja riskeihin pyritään varautumaan.

3 Flow based laskennan tuloksia

Niko Korhonen kertoi siirtoihin perustuvan (flow-based) kapasiteetin laskennan tuloksista. Flow-based menetelmässä huomioidaan tarjousalueiden väliset riippuvuudet, sekä sisäiset rajoitteet. Laskentamalli hyödyntää verkkoa tehokkaammin, sekä tarjoaa enemmän kaupankäynnin mahdollisuuksia.

MAR / Meri Viikari

16.6.2022

Flow-based laskennan tuloksia on simuloitu nykyisen NTC-laskentamenetelmän rinnalla puolisen vuotta ns. rinnakkaisajossa. Markkinavaikutuksia lasketaan simulointiympäristössä sekä nyky menetelmälle, että flow-based menetelmälle. Simuloinnin tulokset saadaan ja julkaistaan muutamien viikkojen viiveellä.

Niko esitteli flow-based laskennan markkinahyödyn muutoksia verrattuna nykyisen NTC-laskennan markkinahyötyihin maaliskuussa tehdyn kolmen viikon laskentajakson ajalta. Laskentajaksosta alkoi virallisesti rinnakkaisajojen aloitus. Näiden tulosten perusteella näyttäisi pohjoismaisella tasolla, että erityisesti Ruotsin tuottajat tulevat hyötymään uudesta mallista. Niin Norjassa kuin Ruotsissa tilanne on jakautunut pohjoisen ja etelän välillä. Niko kertoi, että tarkastelujakson valinta vaikuttaa melko paljon markkinahyötyjen muutoksiin, koska tilanne voi muuttua viikoittainkin. Tuloksia kannattaa tarkastella pidemmältä aikaväliltä ennen pidemmälle meneviä johtopäätöksiä.

Flow-based laskennan tuomat aluehintojen muutokset ovat erilaisia eri tarjousalueilla, ja hintoihin vaikuttaa voimakkaasti myös tarkastelujakso. Nikon esittelemällä kolmen viikon tarkastelujaksolla Suomessa olisi ollut noin 10% korkeammat hinnat, mutta pidemmällä tarkastelujaksolla on havaittu keskimäärin alhaisempia hintoja.

Epäintuitiivisia siirtoja on rinnakkaisajossa havaittu useilla eri markkinarajoilla, koska laskenta-algoritmi optimoi koko laskenta-alueen tulokset. Tällöin on mahdollista, että kokonaisuuden kannalta on hyödyllistä siirtää energiaa kalliimmalta hinta-alueelta halvemmalle päin. Tarkastelujaksolla Suomen rajoilla epäintuitiivisia siirtoja oli Fennoskaneilla. Tarkastelujaksoon osui kaksi keskeytystä, jotka vaikuttivat Fennoskanien kapasiteetteihin. Keskeytyksillä oli vaikutusta laskennan tuloksiin, eikä mallissa pystytty huomioimaan keskeytysten aikana tehtyjä vastakauppoja.

Todettiin, että uusi kapasiteetinlaskentamenetelmä on suuri muutos sähkömarkkinoille ja tulevien muutosten arviointi jatkuu laskentamenetelmien rinnakkaisajolla. Syksyllä on tulossa sidosryhmäkonsultaatio, johon Niko kannusti toimikuntalaisia osallistumaan.

4 Siirto-oikeustuotteet Suomen rajoilla

Satu Viljainen kertoi siirto-oikeustuotteiden käyttöönoton etenemisestä Suomen rajoilla. Eurooppalainen FCA-asetus (*Komission asetukset (EU) 2016/1719 pitkän aikavälin kapasiteetin jakamista koskevista suuntaviivoista*) edellyttää, että siirtoverkonhaltijat myöntävät siirto-oikeustuotteita tarjousalueiden rajoilla pitkän aikavälin hintasuojausmahdollisuuden varmistamiseksi. Vaatimuksesta voi poiketa ainoastaan energiaviranomaisen päätöksellä.

Energiavirasto ja Viron regulaattori ovat kesäkuussa 2021 pyytäneet Fingridiä ja Eleringiä myöntämään siirto-oikeuksia Suomen ja Viron rajalle. Suomen ja Ruotsin rajan osalta päätöksenteko siirrettiin keväällä 2022 ACER:lle (*Agency for the Cooperation of Energy Regulators*), koska Suomen ja Ruotsin viranomaiset eivät päässeet yksimielisyyteen asiasta.

Viron rajalla siirto-oikeustuotteiden käyttöönotto etenee ja tavoitteena on ottaa vuosi- ja kuukausituotteet käyttöön vuodelle 2023. Tavoiteaikataulu vaatii viranomaiselta rivakkaa toimintaa onnistuakseen, koska viranomaisen tulee hyväksyä asetuksen mukaisia menetelmiä ennen käyttöönottoa. Myös kapasiteetin määrästä annetaan ehdotus kesän

MAR / Meri Viikari

16.6.2022

aikana viranomaiselle hyväksyttäväksi. Markkinatoimijoiden kannattaa aloittaa liittymisvalmistelut alkusyksystä ehtiäkseen mukaan vuoden 2023 siirto-oikeuksien huutokauppaan joulukuussa 2022.

Ruotsin rajalla siirto-oikeustuotteiden käyttöönoton eteneminen on takkuisempaa. Päätöksenteko siirtyi ACER:lle, joka järjesti huhtikuussa 2022 julkisen konsultaation. ACER:n kanssa käytyjen keskustelujen ja konsultaation perusteella ACER näyttäisi suosivan *coupling of EPAD*-vaihtoehtoa, jota yksikään suomalaisista vastaajista ei kannattanut. Uuden sääntelykehikon luominen tälle mallille kestäisi pitkään. Finanssisiirto-oikeudet, eli FTR:t olisi mahdollista saada käyttöön vuodelle 2024. Jos ACER päätyy konsultaation perusteella muihin toimenpiteisiin, käyttöönotto voi siirtyä jopa niin pitkälle, että Energiaviraston tulee tehdä uusi arvio tuotteiden tarpeellisuudesta ennen käyttöönottoa. Energiavirasto tekee arvion neljän vuoden välein.

Fingridin näkemyksen mukaan kannattaisi lähteä liikkeelle FTR:illä, jotka saadaan käyttöön nopeammalla aikataululla. Mikäli havaitaan, että nämä eivät tarjoa riittävää suojausmahdollisuutta voidaan FTR:ien rinnalla kehittää myös muita ratkaisuja.

5 Tasehallintahankkeen tiekartta ja liittyminen taajuuden palautusreservien eurooppalaisille kauppapaikoille (MARI ja PICASSO)

Maria Joki-Pesola kertoi pohjoismaisen tasehallintahankkeen tiekartan uudelleenarvioinnin etenemisestä. Arviointi on vielä kesken, mutta 15 minuutin päivänsäisen tarjousalueiden välisen kaupankäynnin, sekä 15 minuutin tasepoikkeaman hinnoittelun käyttöönotto näyttäisi asettuvan vuoden 2024 toiselle kvartaalille. Aikataulut eurooppalaisten markkinapaikkojen (MARI ja PICASSO) käyttöönottoille ovat vielä epävarmat. Poikkeusta eli derogaatiota on haettu kesään 2024 asti eurooppalaisen lainsäädännön reunaehtojen puitteissa.

Vesa Vänskä kertoi, että eurooppalaisen lainsäädännön mukaan kaikkein EU maiden tulee liittyä manuaalisen (mFRR) ja automaattisen (aFRR) taajuuden palautusreservin markkinapaikoille (MARI ja PICASSO) 24.7.2022 mennessä. Tähän määräaikaan voi hakea korkeintaan kahden vuoden lykkäystä. Fingrid on toimittanut Energiavirastolle käyttöönottoaikojen poikkeushakemukset (derogaatihakemus). Energiavirasto on pyytänyt Fingridiltä lisäselvitystä liittyen käyttöönottosuunnitelmaan ja riskeihin. Poikkeushakemuksessa tavoitteena on, että eurooppalaisille kauppapaikoille siirrytään samanaikaisesti muiden Pohjoismaiden kanssa.

Muilla Pohjoismailla on haasteita toteuttaa tarvittavat muutokset lain säätämässä aikataulussa, joten Fingrid on lähtenyt selvittämään mahdollisuuksia tarvittaessa toteuttaa liittyminen kansallisesti annettujen määräaikojen puitteissa.

PICASSOon liittyminen ennen muita Pohjoismaita olisi mahdollista myös nykyisessä tasehallintamallissa, jossa aFRR aktivointi tapahtuu perustuen synkronialueen taajuuteen. PICASSOon myötä reservitoimijoille tarjoutuisi mahdollisuus tarjota automaattisen taajuuden palautusreservin energialle oma hinta. Lisäksi PICASSO mahdollistaisi vapaaehtoiset tarjoukset, jolloin erilaiset toimijat voisivat osallistua aFRR ylläpitoon.

MAR / Meri Viikari

16.6.2022

Useampi säätösähkötuote vaikuttaisi kuitenkin tasepoikkeaman hinnoitteluperusteisiin, jolloin muiden tarjousalueiden tasepoikkeama vaikuttaisi tasepoikkeaman hintaan Suomessa, mutta ei välttämättä alueella, jossa tasepoikkeama esiintyy.

MARIn osalta vastaava eriaikainen liittyminen olisi periaatteessa mahdollista, mutta tällöin menetettäisiin mahdollisuus osallistua nykyiselle pohjoismaiselle säätösähkömarkkinalle.

Keskusteltiin toimikuntalaisten näkemyksistä kansallisesta siirtymisestä eurooppalaisille markkinapaikoille. Todettiin, että ennen MARlin ja PICASSOon liittymistä tulisi olla 15 minuutin tasepoikkeaman hinnoittelu ja 15 minuutin päivänsisäisen tarjousalueiden välinen kaupankäynti käytössä. Kokonaisuuden hahmottaminen ja vaikutusten arviointi on hankalaa, joten keskustelua ja vaikutusten arviointia tulee jatkaa. Fingridin näkökulmasta painetta tulee lainsäädännöstä ja viranomaispäätöksistä. Fingrid näkee tärkeäksi käydä avointa keskustelua sekä markkinatoimijoiden, että viranomaisen kanssa kokonaisuuden kannalta järkevän ratkaisun löytämiseksi.

6 UPM Energy esittäytyy

Teija Pelkonen esitteli UPM Energyn toimintaa. UPM Energy on yksi UPM konsernin liiketoiminnoista ja keskittyy erityisesti energian tuotantoon ja kaupankäyntiin sähkömarkkinoilla. UPM Energy on sitoutunut ilmastotavoitteisiin ja tuotantokapasiteetista suuri osa koostuu vesivoimasta ja Olkiluoto 3:n myötä myös ydinvoimasta. Tuotantoportfolio on Euroopan laajuisesti puhtaimpien joukossa. UPM Energy on Suomen toiseksi suurin energiantuottaja 1400 MW kapasiteetilla ja Olkiluoto 3:n käyttöönotto tuo vielä 500 MW lisää. Liiketoimintaan kuuluu energiantuotannon omaisuudenhallinta, osallistuminen sekä sähkön finanssi- että fyysisille markkinoille, ja energiamarkkinapalvelut ulkopuolisille asiakkaille.

Kysyttiin, kuuluuko UPM Energyn tuotantokapasiteettiin tuulivoimaa. Teija kertoi, että tällä hetkellä portfolioon ei sisälly tuulivoimaa.

Kysyttiin, miten UPM Energy näkee tulevaisuuden sähkömarkkinoiden muutokset ja mitkä ovat isoimmat haasteet. Teija kertoi, että suuri muutos tulee olemaan tulevat markkinamuutokset ja eri aikoihin tapahtuvat siirtymät. Tulevat muutokset vaativat tietojärjestelmämuutoksia ja prosessien automatisointia. Haastavinta tulevissa muutoksissa on useiden käynnissä olevien sähkömarkkinoiden kehityshankkeiden kokonaisvaikutuksen ja tulevaisuuden sähkömarkkinoiden kokonaiskuvan arviointi.

Kysyttiin, kuinka suuri osuus UPM Energyn liikevoitto on koko konsernin liikevoitosta. Teija kertoi, että osuus on noin neljäsosa.

Kiitettiin Teijaa mielenkiintoisesta esityksestä.

7 Ajankohtaiset

Svenska kraftnät (Svk) ja 70% sääntö

Juha Hiekkala kertoi Svenska kraftnätin 70% sääntöön hakeman poikkeuksen etenemisestä. Ruotsin regulaattori on myöntänyt poikkeuksen 70% sääntöön yhteyksille FI-SE3 (Fenno-Skan) ja DE1-SE3, mutta Suomen ja Tanskan regulaattorit vastustivat

MAR / Meri Viikari

16.6.2022

poikkeuksen myöntämistä. Asia siirtyi ACER:n päätettäväksi. ACER on järjestänyt julkisen konsultaation ja pyytää sidosryhmiä toimittamaan näkemyksensä kesäkuun loppuun mennessä. Fingrid kannustaa Suomalaisia sidosryhmiä osallistumaan konsultaatioon.

Juha nosti esille huomion aiemmista ACER:n konsultaatioista, että etujärjestöjen antamien lausuntojen suhteen on kannattavaa kirjoittaa hyvin selkeästi toimijat, joita järjestö edustaa. Yksi vaihtoehto voisi olla, että etujärjestö kirjoittaa vakiovastauksen, jonka jäsenyritykset voivat lähettää omissa nimissään.

Säätösähkön hintakatto

Marja Eronen kertoi, miten säätösähkön hintakattoon liittyvä ACER:n päätöksenteko on edennyt. ACER on alkuvuodesta 2022 antamansa päätöksen mukaisesti kohtuullistamassa säätösähkömarkkinoiden (mFRR) hintakattoa neljän vuoden siirtymäkauden ajaksi. Hintaraja tulee olemaan +/- 15 000 €/MWh. Pohjoismaita tämä hintakatto tulee koskemaan siinä vaiheessa, kun liitytään yhteiseurooppalaiselle mFRR kauppapaikalle (MARI).

Pohjoismaissa Fingridin, Energinetin ja Svk:n tavoitteena on ottaa yhteinen +/- 10 000 €/MWh hintakatto käyttöön 1.11.2022. Myös Statnett selvittää mahdollisuutta hintakaton käyttöönottoon samanaikaisesti ja aloittaa konsultaation kesäkuun alussa. Uusi hintakatto vaatii vielä viranomaishyväksynnät.

FI – SE3 siirtokapasiteetti

Anna Guldbrand gave a short update on Svk and Fingrid plans to increase trading capacity between FI and SE3. Svk has delivered a first report to the Ministry of Infrastructure in March. The next report will be delivered by the end of June.

Request for information on resources in southern Sweden has been sent out. Svk will evaluate the resources. In parallel Svk (and Fingrid) are looking in to how to manage countertrade in control center.

Nucs/UMM has been sent out stating that the introduction of EPC will be delayed from September 2022 to January 2023 due to long delivery time of the needed equipment.

Kooste alkuvuoden asiakaspalautteista

Meri Viikari kertoi Fingridin alkuvuoden aikana saamista sähkömarkkinapalveluita koskevista asiakaspalautteista. Asiakkaat ovat antaneet runsaasti reservimarkkinoita koskevaa palautetta, sekä paljon kehitysehdotuksia joustomarkkinoiden kehittämiseen. Myös datahubin käyttöönottoon liittyvää palautetta on saatu paljon. Sidosryhmätilaisuudet ja webinaarit ovat tyypillisesti koettu positiivisesti asiakkaiden keskuskuudessa, joten näitä järjestetään jatkossakin. Meri kannusti aktiiviseen palautteen antamiseen, koska palautteita käytetään toiminnan kehittämisen perustana.

8

Seuraavat kokoukset

- 9.9.2022 klo. 9.00 – 13.00
- 9.12.2022 klo. 9.00 – 13.00